

یادها و خاطره‌ها

یادمان استاد محمد تقی شریعتی مزینانی

سید ذیل حسینی عطار

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

یادها و خاطره‌ها؛ یادمان استاد محمدتقی شریعتی مزنانی /
خلیل حسینی عطار؛ ویراستار نفیسه محمدزاده.

مشهد: سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری مشهد، انتشارات بوی شهر بهشت، ۱۳۹۸
ص ۳۰۵

۴- ۱۷۲- ۳۷۰- ۶۰۰- ۹۷۸- ۷۵۰۰۰ تومان

فیبا

کتابنامه

یادمان استاد محمدتقی شریعتی مزنانی

شریعتی مزنانی، محمدتقی، ۱۳۸۶- ۱۳۶۶- یادنامه‌ها

حسینی، سیدخلیل، ۱۳۴۱-

محمدزاده، نفیسه، ۱۳۵۶- ویراستار

سازمان فرهنگی تفریحی شهرداری مشهد، انتشارات بوی شهر بهشت

BP۵۵/۳

۲۹۷/۹۹۸

۵۷۹۴۶۰

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات ناشر

مشخصات ظاهری

شابک

وضعیت فهرست‌نویسی

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

رده‌بندی کنگره

رده‌بندی دیویی

شماره کتابشناسی ملی

www.ketab.ir

یادها و خاطره‌ها

یادمان استاد محمدنقی شریعتی مزینانی

سیدخلیل حسینی عطار

ویراستار: نفیسه محمدراده

چاپ اول ۱۳۹۸

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

شابک: ۴-۱۷۲-۳۷۰-۶۰۰-۹۷۸

حق هرگونه چاپ و انتشار محفوظ است.

۷۵۰۰۰ تومان

انتشارات بوی شهریهشت

انتشارات بوی شهریهشت

فهرست مطالب

پیام آیت الله خامنه ای به مناسبت درگذشت استاد محمد تقی شریعتی	۵
آیت الله سیدعلی خامنه ای	
یادداشت	۷
پیرمرد، چه مودا مان بود!	۱۱
پرویز خرسند	
شریعتی؛ پدر- پسر: تا رم یا گ. ست	۳۰
سوسن شریعتی	
زندگی نامه خودنوشت	۳۶
محمدتقی شریعتی	
سال شمار تفصیلی زندگی استاد محمدتقی شریعتی	۴۰
— از چشم فرزند	۴۵
۱-۱-۱- شهر خدا، دانش و زیبایی	۴۷
علی شریعتی مزینانی	
۱-۱-۲- اقلیم بی کرانه تنهایی و استغناء	۵۰
علی شریعتی مزینانی	
۱-۱-۳- استاد من، مراد من!	۵۱
علی شریعتی مزینانی	
۱-۱-۴- تنها مایه تسلیت	۵۲
علی شریعتی مزینانی	
۱-۱-۵- میراث اجدادی	۵۳
علی شریعتی مزینانی	
۱-۱-۶- کانون نشر حقایق اسلامی	۵۴
علی شریعتی مزینانی	
۱-۲- زندان اول	۵۶
طاهره شریعتی مزینانی	

۵۸	۳-۱- زندان دوم	طیبه شریعتی مزینانی
۶۱	۴-۱- از دین که سخن به میان می‌آمد، دوباره جوان می‌شد!	نبول شریعتی مزینانی
۶۸	۵-۱- پیشینه خانوادگی	پوران شریعت رضوی
۷۱	۵-۲- یک دنیا خدا را سپاس می‌گزارم!	پوران شریعت رضوی
۷۲	۵-۳- گروهان سارا	پوران شریعت رضوی
۷۶	۶-۱- سخنگوی امین، ن، سیره و سنت	حسان شریعتی مزینانی
۷۷	۷-۱- نامی آشنا اما	سارا شریعتی
۸۰	۸-۱- کدام استاد شریعتی؟	سوسن شریعتی
۸۵	در چشم دیگران	
۸۷	۱-۱- سقراط خراسان	محمد رضا حکیمی
۸۹	۱-۲- به آنچه می‌گفت از دل و جان ایمان داشت!	محمد رضا حکیمی
۹۳	۲-۲- در آن توفان سهمگین بگیرد غریق را!	مرتضی مطهری
۹۴	۳-۲- من و پدرم	بیت الله علامه حاج شیخ محمد تقی شیخ (شوشتری)
۹۵	۴-۱- نقایص در نظر او مستور و مخفی در فضایل بود	سید جلال الدین آشتیانی
۹۷	۵-۲- حیات معقول	محمد تقی جعفری
۹۸	۶-۱- پیراستن خرافات	محمد اسفندیاری
۱۰۳	۷-۱- پدر و معلم	علی رهنما

۸-۲- چهره بیدارگر

دایره المعارف تشیع

۹-۲- در مشهد رضا

محمد جواد مغنیه

۱۰-۲- مبارزه در دو جبهه جهل والحاد

سید محمد خاتمی

۱۱-۲- آموزگار ردیف اول احیاء

محمد جواد حجتی کرمانی

۱۱-۲- شناخت شخصیت استاد

طاهر احمدزاده

۱۱-۲- سخن نوآر

طاهر احمدزاده

۱۲-۲- ما مسلمان هستیم و باید اسلام را درست بشناسیم

زهرافاضلی مقدم

۱۳-۲- در تنهایی

سکینه یوسفی

۱۴-۲- دین عمل‌گرا و راهبردی

رسول جعفریان

۱۵-۲- شهر ضد فلسفه

محمد جعفر ریاحقی

۱۶-۲- سیل ایمان

غلامعباس توسلی

۱۷-۲- جوینده و پر مطالعه، سخت‌کوش و پی‌گیر

محمد مهدی رکنی

۱۷-۲- ۱- علامه امینی صاحب‌الغدیر

محمدعلی مهدوی‌راد

۱۷-۲- ۲- خلافت و ولایت

محمدعلی مهدوی‌راد

۱۷-۲- ۳- جدایی

محمدعلی مهدوی‌راد

۱۸-۲- تلفیق میان سنت و تجدد

پروین منصوری

۱۹-۲- چرا مکتب انبیاء ابزار سیاست شده است؟

علی اکبر سرجمی

- ۱۹-۱- مرگی که مظهر ابتلائات زمان معاصر شد..... ۱۵۳
بهتدیس مهدی بازرگان
- ۱۹-۲- از طالقانی به شریعتی..... ۱۵۵
مهدی بازرگان
- ۲۰- تبلیغ دین بدون دنیا..... ۱۵۷
محمد حکیم پور
- ۲۱- رند خام..... ۱۵۸
رضا علیجانی
- ۲۲- آیین پاک محمدی را، جانی دوباره بخشید!..... ۱۵۹
تعفر ریژوم
- ۲۳-۱- درباره رابطه جاهدین و دکتر شریعتی..... ۱۶۰
طف الله میثمی
- ۲۳-۲- من دوستان زندار را فراهم نمی‌کنم..... ۱۶۱
طف الله میثمی
- ۲۳-۳- دیدارهایی با مرحوم استاد «قرن شریعتی»..... ۱۶۲
طف الله میثمی
- ۲۴- درپچه ای به: روشنی و آگاهی..... ۱۶۵
حسن قاسمی
- ۲۵- سیمای یک قدیس..... ۱۶۸
سیدالوهاب شاهرودی
- ۲۶- فریادهای بیدارکننده..... ۱۶۹
سید مقداد نبوی رضوی
- ۲۶-۱- نوگرایان دینی..... ۱۷۰
قصود فراستخواه
- ۲۶-۲- نهضت تفسیر قرآن..... ۱۷۱
قصود فراستخواه
- ۲۷- آیا می‌خواهید فردا را تعطیل کنید؟..... ۱۷۲
فلال الدین فارسی
- ۲۷-۱- از راه‌های فراخ نروید!..... ۱۷۳
علی امیریور
- ۲۷-۲- نوری در ظلمت..... ۱۷۵
علی امیریور
- ۲۸- باقیات صالحات «کانون نشر حقایق اسلامی»..... ۱۷۶
حمدهادی هادی زاده یزدی

۲-۲۹- آن پیر خراسانی که چراغ راه بود

علی طهماسبی

۲-۳۰- یادکرد خاطره‌ای که هرگز فراموشم نخواهد گشت

رضا امینی مقدم

۲-۳۱- نکته سنج هوشیار

حسین رزمجو

۲-۳۲- زیرزمین خانه دکتر علی اکبر سرجمعی

جعفر یزوم

۲-۳۲-۱- در دبیرستان ابن یمین

عبدالکریم شریعتی مزینانی

۲-۳۲-۲- وره‌ها ارکه مائده

عبدالکریم شریعتی مزینانی

۲-۳۲-۳- قرآن و نهج "لاغه در صحنه

عبدالکریم شریعتی مزینانی

۲-۳۲-۴- این علی حمای نه!

عبدالکریم شریعتی مزینانی

۲-۳۳- قرآن کتاب هدایت

رضا بابایی

۲-۳۴-۱- سواد علمی اش خوب بود

سیدمهدی طباطبائی

۲-۳۴-۲- حمله شدید آقای سعیدی به انقلابیون مشهد

سیدمهدی طباطبائی

۲-۳۵- آتش اهورایی

محمد مهدی جعفری

۲-۳۶- پیامبر زندان

پرویز خرسند

۲-۳۷- در سایه قرآن

حسین ادیبیان

۲-۳۸- سفر علامه کاشف الغطاء به مشهد

محمد رسول بازرگانی

۲-۳۹- به تحریک ساواک

سید محمد خامنه‌ای

۲-۴۰- در مسجد النبی

سیدهادی خامنه‌ای

- ۴۱- معلم ادبیات ما ۲۰۹
- حمود دل آسایی
- ۴۲- جلسه تفسیر قرآن شب های شنبه ۲۱۲
- محمد جواد رحیمیان
- ۴۳- به صداقت شما نمره دادم! ۲۱۴
- مضان علی شاکری
- ۴۴- خوش بیان و خوش تقریر ۲۱۵
- زیرالله عطاردی
- ۴۵- رشته الهیات دانشگاه فردوسی مشهد ۲۱۷
- محمد رضا عطایی
- ۴۶- سبک نو ۲۱۹
- نلال الدین فارسی
- ۴۷- تلاش برای عدالت ۲۲۰
- هدی فضلی نژاد
- ۴۸- استغنائی طبع ۲۲۳
- لاامرضا ممکن
- ۴۹- در کلاس درس استاد شریعتی ۲۲۵
- هدی ممکن
- ۵۰- معلم اول من ۲۲۸
- مسرو منصوریان
- ۵۱- حسینیّه ارشاد ۲۳۱
- صرمیناچی
- ۵۲- مخالف گریه ۲۳۴
- محمد ابراهیم یزدانیان
- ۵۳- تربیت شدگان کانون ۲۳۷
- محمد توسلی
- ۵۴- طلایه دار اصلاحگری ۲۳۸
- ه‌اءالدین خرمشاهی
- ۵۵- همین حرکات است که آدم را ذوب می‌کند! ۲۳۹
- بت الله سید محمد عزالدین رنجانی
- ۵۶- ناظم مقتدر و فاضل ۲۴۰
- محمد مهدوی دامغانی
- ۵۷- پسر در امتداد پدر ۲۴۱
- نواد رحیمیان

- ۲۴۳..... ۲- ۵۸- ۱- عضو شماره ۲۴ کانون
سید محسن محسنیان
- ۲۴۵..... ۲- ۵۸- ۲- پسر بچه بدله گو
سید محسن محسنیان
- ۲۴۷..... ۲- ۵۹- اولویت شریعتی بر شریعتی
ناصر املی
- ۲۵۱..... ۲- ۶۰- روند شکل گیری تفکر شریعتی
کاظم سامی
- ۲۵۲..... ۲- ۶۱- بیانی گرم و جذاب داشت !
احمد خیامی
- ۲۵۴..... ۲- ۶۲- سلام به / تاد
نعمت میرزا زاده
- ۲۵۹..... _ کتابشانی نوی یفی آثار استاد محمد تقی شریعتی مزینانی
- ۲۶۹..... _ اسناد
- ۲۹۷..... _ کتابنامه

آموزگار ردیف اول احیاء، نمونه والای ادب شیعی، جان جهان دانش و اخلاق، سقراط خراسان، سخنگوی امین متن، سیره و سنت، اقلیم بی کرانه تنهایی و استغنا، طلایه دار اصلاح‌گری، پارتیزان فرهنگی، فرشته‌ای مقدس و روح وارسته و پاکیزه‌ای که در اندامی لاغر تمثیل یافته، پرسوزترین و مخلص‌ترین اندیشمندان و مبلغان اسلامی، آغازگری مخلص، متقی و موثر، خوش بیان و خوش تقریر، چهره بیدارگر، چراغ راه، نوری در ظلمت، نکته سنج و هوشیار، فاضل و مقتدر، متواضع و مهربان، با گذشت و آزاده، شریف و پاکدامن، دریایی سیادت نخستین مسلمانان، جوینده و پر مطالعه، مفسر بزرگ کتاب هدایت، مدافع جدی و خستگی ناپذیر اندیشه اسلامی، گزیده گو و حق گو، یگانه بی نظیر، نوگرای دینی، تلفیق‌گر میان سنت و تجدد، پیرایشگر خرافات، منتشرکننده روح اسلامی در مدرسه‌ها، مطلع از نظریات دینی و فلسفی دیگر مسلمانان، این معارف و صاحب‌دلی ظریف و حساس، قانع و منیع الطبع، عیب پوش و منصف، نجیب و آرام، خوش بایفه و منظم، طنز در گفتار، سیمای یک قدیس، دریچه‌ای به روشنی و آگاهی، پیامبر زندان و ...

این گوشه‌ای از سجایای علمی و اخلاقی استاد، در چشم فرزندان، از چشم دوستان، شاگردان و گاه منتقدان وی است.

هر کدام از این فضایل به تنهایی می‌تواند الگویی برای نسل سرگشته و متحیر و گاه بی هویت امروز باشد. فضیلت‌هایی که جامعه امروز ما سخت بدان محتاج است.

چهارسو «در پی آگاهی از هویت و شهر است و از بستری که شهر در آن روییده و بالیده. و برای آگاهی‌افزایی شهروندان، باید به شناخت و شناساندن این هویت پرداخت؛ این آشنایی را می‌توان در چهار زمینه جست و جو کرد:

- ۱- مفاخر و بزرگان شهر؛ از دیرباز تا معاصر، که هریک به نوعی بخشی از هویت شهر را در بعد انسانی آن بازتاب می‌دهند. ۲- اماکن تاریخی. ۳- رویدادها. ۴- آیین‌های خاص. ... چهار زمینه‌ای که هریک سویی به هویت شهر می‌گشاید و «چهارسو» زاینده همین نیاز است تا بتواند با کاویدن این سوهای چهار گانه، راهی به آگاهی شهروندان بگشاید و با چراغی که در دست آنان می‌نهد، هریک از ایشان را پاسدار هویت شهرشان قرار دهد.»^۱

انتخاب نخست چهارسو، استاد محمد تقی شریعتی مزینانی است که مساعی ارجمند او در هیأت احیاگری آگاه و مخلص، مبارزه گراجماعی، موسس کانون نشر حقایق اسلامی، خطیب فاضل و نویسنده‌ای توانا، و ... گاه از یک یا دو سوبه چهارسو نیز فراتر می‌رود.

لذا چهارسو برای شروعی چنین خجسته به خود می‌بالد و این یادمان را به نشانه قدر شناسی و ارادت به محضر حاضر او، علاقه مندان و پیروان راه او تقدیم می‌کند. برای روح پاک اش رحمت جاودانه خداوند را به دعا آرزو دارد.

اثر حاضر در در مقدمه و چند بخش سامان یافته است:

- مقدمه نخست مقاله ای از استاد پرویز خرسند است. این مقاله پیش از این در ماهنامه کیهان فرهنگی و پس از آن در کتاب «سقام، زخم، زیر عنوان: پیرمرد، چشم و دلمان بود. به چاپ رسیده است.

- مقدمه دوم: بازنویسی سخنرانی خانم دکتر سوسن شریعتی است که پیش از این گزارش گونه‌ای از آن در روزنامه اعتماد چاپ شده بود. این یک متن تنقیح شده آن سخنرانی در آستانه این یادمان نشسته است!

- زندگی نامه خود نوشت، زندگی نامه مخبر، استاد به قلم ایشان است که پیش از این در «چراغ تجربه» و پس از آن در مجموعه آثار استاد، شماره ۷۸ به چاپ رسیده است.

- سال شمار تفصیلی زندگی استاد که فرزانه‌های مهم زندگی وی از تولد تا رحلت را در بر می‌گیرد.

- در چشم فرزند، زندگی و زمانه استاد از نگاه فرزندان، در سال اول و دوم آمده است افزون بر این نگاه و نظر پوران خانم - پوران شریعت رضوی، همسر دکتر - را در این فصل آورده ام زیرا در خلال این پژوهش و در توفیق آشنایی چندین ساله با او و فرزندان او دریافته ام که استاد را چون فرزندان خود دوست می‌داشت و در چشم او چه اندازه عزیز بود.

- از چشم دیگران، این بخش طیف وسیعی از نقد و نظر صاحب نظران، در ستداران، شاگردان و ... استاد را در بر می‌گیرد. با این همه می‌دانم؛ در دو بخش اخیر چیزی کم است: حرف‌های نگفته - حرف‌هایی برای نگفتن - و سکوت علی وار او در دهه پایانی عمر است. خواننده نکته یاب خود در خلال آنچه آمده است نوشته‌ها را می‌خواند و ناگفته‌ها را در می‌یابد.

- کتاب شناسی توصیفی، همه آثار استاد بر اساس سیر تاریخی آمده است. در کتاب شناسی حاضر، نخست نام کتاب، پس از آن به ترتیب؛ به نام پدید آورنده، مترجم، نوبت چاپ، محل نشر، ناشر، تاریخ

نشر، تعداد صفحات، قطع، محتوا و گاهی سرفصل‌های مهم آن اشاره شده است تا کسانی که به این منابع دسترسی ندارند، شمای کلی آن را دریابند.

- اسناد، گزیده عکس‌ها، اسناد بسیار مهم، بخش‌هایی از تقدیم نامه‌ها، عکس برخی از کتاب‌های نایاب و... در این بخش آمده است.

در تدوین این یادمان از همکاری و مساعدت این عزیزان بهره فراوان برده‌ام، استاد پرویز خرسند، استاد رضا رجب‌زاده، دکتر علی اکبر سرجمعی، دکتر محمود دل‌آسایی، دکتر سوسن شریعتی، دکتر مزگان احمدزاده، منصوره جورابچیان - همسر استاد طاهر احمدزاده - ربابه شریعتی، سکینه و مریم حسینی، نوادگان استاد - فواد آرام، دوسی رادپویان و کیان رادپویان، دکتر علی بهفرورز، دکتر سلمان ساکت، مهدی شریفی، محسن مصطفی، مجتبی گیوه‌چی، استاد علی الهی، مجتبی ملایی، استاد حسن قاسمی، رضا سلیمان نوری، استاد جعفر دبیر، غیسه محمدزاده، زهرا طالبی اصفهانی، رضا خاکشور، سید صدرا میردامادی و... که از هرگونه اسامای یافتن اسناد ناب و نایاب، دلگرمی‌ها و مساعدت‌های مادی و معنوی ایشان بهره‌مند بوده‌ام به ویژه دوست و رفیق قدیمی، خوش فکر و خوش قلم استاد محمدرضا مروارید که بی‌راهنمایی‌های ارزنده او کار به این نمی‌رسید و این کتاب یکسره مدیون دلالت‌ها و تشویق‌های اوست، سپاس ویژه دارم. الهی زنده باشد و ما را بزرگوار خداوند.

سید خلیل حسینی عطار